

Näringsdepartementet

n.remissvar@regeringskansliet.se

helene.lassi@regeringskansliet.se

N2018/03415/SPN-Linköpings kommun

Yttrande över - Betänkandet En utvecklad översiktsplanering. Del 1: Att underlätta efterföljande planering (SOU 2018:46)

Näringsdepartementet har gett Linköpings kommun möjlighet att yttra sig över betänkandet *En utvecklad översiktsplanering. Del 1: Att underlätta efterföljande planering (SOU 2018:46)*.

Linköpings kommun ser det som positivt att ha fått möjligheten att yttra sig över betänkandet.

Linköpings kommun förstår viljan och intentionen att förenkla planprocessen. Kommunen anser att de tre nyckelbegrepp som utredningen landat i gällande reformbehovet – *kontinuitet, god tillämpning och tydliga besked* – är mycket lämpliga att utgå ifrån för en utvecklad översiktsplanering som underlättar för efterföljande planering.

- *Översiktsplaneringen behöver bedrivas med kontinuitet.* Översiktsplanens aktualitet har en stor betydelse för att planen ska ge tillräckligt stöd för efterföljande planering.
- *PBL ska ge stöd för en god tillämpning.* Översiktsplanen behöver vara tydlig i syfte och innehåll för att kunna ge det stöd som krävs i efterföljande planering och prövning. Bestämmelserna i PBL behöver utvecklas för att bli ändamålsenliga och ge stöd för att uppnå detta.
- *Staten behöver ge tydliga besked.* Översiktsplanen ska vara den arena där stat och kommun kommer överens om de stora dragen när det gäller hur mark- och vattenområden ska användas. Tydliga och samordnade besked från staten har en stor betydelse för effektiviteten i systemet.

Linköpings kommun är i stort positiva till utredningens förslag till förändringar.

Sammanfattning av Linköpings kommuns synpunkter

- Linköpings kommun delar synen att översiktsplanen även fortsättningsvis bör vara vägledande för efterföljande planering och prövning
- Linköpings kommun ser det som positivt att en planeringsstrategi ska antas senast 15 månader efter ordinarie val. Kommunen anser det bra att förfarandet med aktualitetsprövning av översiktsplanen utvecklas och blir mer strategisk och framåtsyftande för att ge ytterligare möjlighet att driva kommunens planering framåt.
- Linköpings kommun delar utredningens bedömning om vikten av att ha en aktuell översiktsplan för efterföljande planering. Att låta äldre planer, antagna före 2004, upphöra gälla efter 2024 anser Linköpings kommun bra.
- Linköpings kommun delar utredningens slutsatser om att det inte föreligger behov av ytterligare planinstrument. Linköpings kommun anser, precis som utredningen, att dagens system är utformat för en flexibel användning utifrån olika kommuners förutsättningar. Linköpings kommun ser det som positivt att ytterligare vägledning tas fram för att underlätta tolkning och tillämpning av PBL.
- Linköpings kommun förstår utredningens intentioner om att förtydliga hur en översiktsplan ska utformas. Att kommunernas översiktsplaner utformas enhetligt kommer underlätta förståelsen för planerna. En enhetlig utformning kommer även kunna underlätta steget mot en digitalisering av översiktsplanerna.

Att utgå från Boverkets ÖP-modell anser kommunen vara bra. ÖP-modellen ligger tillgänglig på Boverkets sida PBL-kunskapsbanken och många kommuner har kommit i kontakt med modellen i sitt översiktsplanearbete. Att ha en modell att utgå ifrån ger möjlighet att reflektera över innehåll och utformning av översiktsplanen.

Linköpings kommun anser dock att det är viktigt att en standardisering inte tar bort möjligheten att visa upp kommunens visioner och framtida planer på ett visionärt och tilltalade sätt.

- Linköpings kommun är mycket positiva till att vägledning tas fram för att underlätta statens samordning i planprocessen. I dagsläget upplever Linköpings kommun att länsstyrelsen inte väger in andra myndigheters synpunkter i yttranden över detaljplaner och översiktsplaner utan bilägger myndighetens yttrande till länsstyrelsens yttrande. Att få ett sammanvägt yttrande och därmed ett kvitto över att kommunen

tillgodoser de statliga intressena skulle ge en större säkerhet inför kommande planskede och minska risken för eventuella överklaganden.

- Linköpings kommun ser mycket positivt på att PBL förtydligas i avseende gällande granskningsyttrandets innehåll och funktion.

Utredningens förslag och Linköpings kommuns synpunkter

Översiktsplanen bör inte vara bindande

Linköpings kommuns synpunkter:

Linköpings kommun delar utredningens syn om att översiktsplanen även fortsättningsvis bör vara vägledande för efterföljande planering och prövning.

Planeringsstrategi ska antas senast 15 månader efter ordinarie val

Utredningen föreslår följande:

Förslaget innebär att Kommunfullmäktige senast 15 månader efter ordinarie val ska anta en planeringstrategi för en ökad kontinuitet i planeringen. Planeringstrategin är en vidareutveckling av dagens krav på att kommunfullmäktige minst en gång varje mandatperiod ska pröva om översiktsplanen är aktuell. I planeringstrategin ska kommunfullmäktige ta ställning till kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen samt till översiktsplanens aktualitet. Översiktsplaneutredningen föreslår att det inte ska krävas något särskilt samrådsförfarande och att strategin inte heller omfattas av kravet på miljöbedömning.

Linköpings kommuns synpunkter:

Linköpings kommun ser det som positivt att förfarande med aktualitetsprövning av översiktsplanen utvecklas och blir med strategisk och framåtsyftande för att ge ytterligare möjlighet att driva kommunens planering framåt.

Linköpings kommun är också positiva till att det föreslås en enkel process kring planstrategin gällande att den inte behöver samrådats med myndigheter och kommuninvånare.

Översiktsplanens aktualitet

Utredningen föreslår att:

PBL-systemet bygger på att översiktsplanen hålls aktuell, bl.a. som stöd för detaljplaneprocessen. Översiktsplaneutredningen föreslår att reglerna ska förtydligas för när en översiktsplan kan anses aktuell. Bland annat förutsätts att kommunfullmäktige i planeringstrategin har bedömt att planen helt eller delvis

är aktuell. Har kommunfullmäktige inte antagit en planeringstrategi inom 15 månader efter ordinarie val, upphör planen att vara aktuell. Kommunen kan i planeringstrategin besluta om att översiktsplanen delvis behöver revideras utan att översiktsplanens aktualitet som helhet påverkas.

Översiktsplaneutredningen föreslår att en konsekvens av att översiktsplanen inte är aktuell bör vara att kommunen inte kan tillämpa det s.k. standardförfarandet i detaljplaneprocessen. En annan följd av att planen inte är aktuell bör vara att den inte kan ge vägledning för vilka områden som är lämpliga för landsbygdsutveckling i strandnära lägen enligt miljöbalken.

Översiktsplaneutredningen föreslår också att planen som har antagits före 2004 ska upphöra att gälla 2024. Detta då planer antagna före 2004 inte har miljöbedömts samt att de ej är utformade med hänsyn till gällande miljö kvalitetsnormer. I dagens läge med den klimatförändring som vi står inför är det viktigt att kommunerna arbetar aktivt och verkar för en hållbar samhällsutveckling och som ett steg i det arbetet har översiktsplaner som är aktuella.

Linköpings kommuns synpunkter:

Linköpings kommun delar utredningens bedömning om vikten av att ha en aktuell översiktsplan för efterföljande planering. Att låta äldre planer upphöra gälla efter 2024 anser Linköpings kommun bra. I dagens läge med den klimatförändring som vi står inför är det viktigt att kommunerna arbetar aktivt och verkar för en hållbar samhällsutveckling och som ett steg i det arbetet har översiktsplaner som är aktuella.

Översiktsplanens inriktning kan utvecklas med befintliga planinstrument inom PBL

Utredningen föreslår att:

Utredningen ser inget behov av ytterligare planinstrument i PBL. För att förbättra kunskapen om och tillämpningen av befintligt planinstrument föreslår utredningen att ytterligare vägledning tas fram.

Linköpings kommuns synpunkter:

Linköpings kommun delar utredningens slutsatser om att det inte föreligger behov av ytterligare planinstrument. Linköpings kommun anser, precis som utredningen, att dagens system är utformat för en flexibel användning utifrån olika kommuners förutsättningar. Linköpings kommun ser det som positivt att ytterligare vägledning tas fram för att underlätta tolkning och tillämpning av PBL.

Översiktsplanens innehåll

Utredningen föreslår att:

Utredningen anser att dagens krav på översiktsplanen bör förtydligas, bl.a. när det gäller vad som är planens syfte och innehåll. Utredningen menar även att kraven på hänsyn till allmänna intressen behöver nyanseras. Boverkets förslag till ÖP-modell har varit utgångspunkt för förslagen. Utredningen menar att översiktsplanen, som vägledande instrument för efterföljande planering och prövning, behöver konkretiseras vad gäller synliggörande av avvägningarna i de strategiska frågorna och att den övergripande strukturen behöver presenteras på ett tydligt och lättillgängligt sätt.

Utredningen föreslår, i enighet med Boverkets ÖP-modell, sex stycken övergripande kategorier för indelning av mark- och vattenanvändningen:

- Stadsbygd och tätortsområden
- Landsbygd
- Verksamheter
- Transporter och infrastruktur
- Grönstruktur
- Vatten

Utredningen säger även att kommunen kan välja att detaljera indelningen. Som stöd för planläggning och lovgivning ska översiktsplanen även innehålla vägledning för var och hur bebyggelsen ska lokaliseras samt hur den ska användas, utvecklas och bevaras.

Linköpings kommuns synpunkter:

Linköpings kommun förstår utredningens intentioner om att förtydliga hur en översiktsplan ska utformas. Att kommunernas översiktsplaner utformas enhetligt kommer underlätta förståelsen för planerna. En enhetlig utformning kommer även kunna underlätta steget mot en digitalisering av översiktsplanerna. Att utgå från Boverkets ÖP-modell anser kommunen vara bra.

Linköpings kommun anser dock att det är viktigt att en standardisering inte tar bort möjligheten att visa upp kommunens visioner och framtida planer på ett visionärt och tilltalade sätt. Översiktsplanen är ett av kommunens redskap för att visa upp visionen om utveckling för staden och kommunen. Samtidigt är översiktsplanen ett viktigt verktyg för att dialogen med medborgare, näringsliv, exploatörer m.fl. ska förenklas och förtydligas.

Linköpings kommun anser att Boverkets modell behöver kunna anpassas även när det gäller kommunens möjligheter att ta fram FÖP:ar och TÖP:ar.

Översiktsplanens konsekvenser

Utredningen föreslår följande:

Översiktsplaneutredningen föreslår att det nuvarande kravet tas bort, när det gäller att det ska framgå av översiktsplanen hur kommunen avser att ta hänsyn till relevanta *nationella* mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling. Utredningen menar att bestämmelsen ger sken av att kommunen måste ta hänsyn till sådana mål, planer och program, vilket inte är förenligt med den kommunala självstyrelsen i regeringsformen. Utredningen föreslår att kommunen i stället ska redovisa hur översiktsplanen förhåller sig till den *nationella strategi för fysisk planering*, som för närvarande övervägs inom Regeringskansliet. Motsvarande krav på hänsyn till relevanta regionala mål, planer och program bör behållas, men kopplas till redovisningen av planens konsekvenser.

Linköpings kommuns synpunkter:

Linköpings kommun är positiv till och ställer sig bakom förändringsförslagen.

Att ta fram en översiktsplan

Utredningen föreslår följande:

Översiktsplaneutredningen konstaterar att kraven på process för översiktsplanen i PBL som helhet är ändamålsenliga. Dock föreslår utredningen mindre justeringar i processen.

- "Utställning" ändras till "Granskning".
- Endast det planeringsunderlag som har betydelse för bedömning av planförslaget behöver redovisas i planhandlingen.
- Kommunen ska skicka planhandlingen till lantmäterimyndigheten vid laga kraft.

Linköpings kommuns synpunkter:

Linköpings kommun är positiva till och ställer sig bakom förändringsförslagen.

Ingripandegrunderna

Utredningen föreslår följande:

Översiktsplaneutredningen har tolkat att direktivet om hur översiktsplanen bör utformas för att *statens intressen* bättre ska kunna tillgodoses avser de intressen som omfattas av länsstyrelsens tillsyn över kommunala beslut, dvs. ingripandegrunderna.

Översiktsplaneutredningen konstaterar att ingripandegrunderna kan leda till mycket arbete under detaljplanprocessen. Staten har ett stort ansvar för att

klarlägga förutsättningarna för den kommunala planeringen och kan göra mer för att underlätta arbetet med ingripandegrunderna. Tydligare vägledning och ändamålsenliga underlag skapar bättre förutsättningar för kommunernas planering.

Översiktsplaneutredningen föreslår att länsstyrelsen ska verka för att planen är lämpligt utformad i förhållande till strandskyddsbestämmelserna utöver landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Översiktsplaneutredningen föreslår även att möjligheten att peka ut tätortsutveckling i strandnära lägen bör utredas.

Linköpings kommuns synpunkter:

Linköpings kommun ser positivt på att PBL förtydligas i avseende gällande granskningsyttrandets innehåll och funktion. Att länsstyrelsens granskningsyttrande endast berör frågor enligt PBL ingripandegrunder och utformas som ett kvitto från staten ger en trygghet och samsyn mellan kommun och stat inför kommande planeringsskeden.

Linköpings kommun är positiva till att möjligheten med tätortsutveckling i strandnära lägen utreds vidare.

Statens medverkan i översiktsplaneprocessen

Utredningen föreslår följande:

Översiktsplaneutredningen föreslår att Boverket får i uppdrag att ta fram vägledning för hur statliga myndigheter bör samverka med länsstyrelsen i planprocessen.

Översiktsplaneutredningen föreslår att *Länsstyrelsens granskningsyttrande* ska utformas som ett ”kvitto” från staten på kommunens översiktsplan.

Utredningen föreslår att PBL förtydligas i frågan gällande att länsstyrelsens granskningsyttrande endast ska ange hur planförslaget förhåller sig till ingripandegrunderna. Länsstyrelsen ska tillhandahålla ett reviderat granskningsyttrande, om kommunen så begär om justeringar görs i planförslaget efter granskning utan att en ny granskning äger rum.

Linköpings kommuns synpunkter:

Linköpings kommun är mycket positiva till att vägledning tas fram för att underlätta statens samordning i planprocessen. I dagsläget upplever Linköpings kommun att länsstyrelsen inte vägen in andra myndigheters synpunkter i yttranden över detaljplaner och översiktsplaner utan bilägger myndighetens yttrande till länsstyrelsens yttrande. Att få ett sammanvägt yttrande och därmed ett kvitto över att kommunen tillgodoser de statliga intressena skulle ge en större säkerhet inför kommande planskede och att undvika eventuella överklaganden.

Linköpings kommun ser mycket positivt på att PBL förtydligas i avseende gällande granskningsyttrandets innehåll och funktion.

För Linköpings kommun

Kristina Edlund
Kommunstyrelsens ordförande